

BẢN TRÍCH YẾU LUẬN ÁN TIẾN SĨ

Tên tác giả luận án: **Hà Thị Chuyên**

Tên luận án: So sánh trong thành ngữ, tục ngữ, ca dao dân tộc Tày

Ngành khoa của luận án: Ngôn ngữ Việt Nam

Mã số: 9220102

Tên đơn vị đào tạo: Trường Đại học Sư phạm

Tên cơ sở đào tạo: Đại học Thái Nguyên

Nội dung bản trích yếu

1. Mục đích nghiên cứu

Luận án hướng tới những mục đích sau: Làm rõ đặc điểm hình thức và ngữ nghĩa của so sánh trong thành ngữ, tục ngữ, ca dao Tày; làm rõ những nét văn hóa, tư duy tộc người Tày; khẳng định nét riêng, độc đáo trong so sánh của thành ngữ, tục ngữ, ca dao, góp phần giới thiệu, bảo tồn và phát huy bản sắc văn hóa của đồng bào dân tộc Tày.

2. Đối tượng nghiên cứu

Đối tượng nghiên cứu của luận án là so sánh trong thành ngữ, tục ngữ, ca dao dân tộc Tày.

3. Các phương pháp nghiên cứu

3.1. Phương pháp điều tra ngôn ngữ học điền dã: thu thập ngữ liệu và kiểm tra lại nguồn ngữ liệu thu thập được trong các tài liệu.

3.2. Phương pháp miêu tả: miêu tả và khái quát các kiểu cấu trúc so sánh, chỉ ra đặc điểm hình thức, ngữ nghĩa, vai trò của các thành tố trong việc phản ánh đặc trưng văn hóa, tư duy trong thành ngữ, tục ngữ, ca dao Tày.

4. Các kết quả chính và kết luận

- Luận án đã cụ thể hóa và làm rõ khái niệm, cấu trúc cơ bản của so sánh trong thành ngữ, tục ngữ, ca dao dân tộc Tày và các lý thuyết áp dụng cho việc nghiên cứu đối tượng này.
- Luận án đã khảo sát và phân tích 2251 đơn vị thành ngữ, tục ngữ, ca dao Tày trong đó có 463 đơn vị với 603 lượt sử dụng cấu trúc so sánh. Từ đó cho thấy, đồng bào Tày chủ yếu sử dụng cấu trúc so sánh không đầy đủ. Ngoài ra luận án đã miêu tả đặc điểm cấu tạo của các yếu tố trong cấu trúc so sánh trên phương diện từ và cụm từ, đặc điểm từ loại.
- Luận án đã phân tích và chỉ ra hạt nhân nghĩa của cấu trúc so sánh, quan hệ ngữ nghĩa giữa các cấu trúc so sánh của thành ngữ tục ngữ, ca dao dân tộc Tày. Đồng thời luận án cũng khảo sát các trường nghĩa của cái so sánh và cái được so sánh qua đó khẳng định đồng bào dân tộc Tày có thiên hướng nhận thức về bản thể con người là chủ yếu.
- Luận án đã chỉ ra được những đặc trưng về môi trường sống, sản xuất, cộng đồng xã hội – con người và phương thức tư duy cảm giác, hình tượng mang tính linh hoạt, mềm dẻo, thiên về kinh nghiệm, lưỡng phân, phóng đại, sử dụng hình

ảnh trực quan và hình ảnh gợi tức của đồng bào dân tộc Tày được phản ánh trong so sánh của thành ngữ, tục ngữ, ca dao.

- Luận án đã mở ra thêm nhiều hướng mới trong nghiên cứu văn học dân tộc thiểu số.
- Từ kết quả nghiên cứu, luận án kết luận: so sánh trong thành ngữ, tục ngữ, ca dao Tày có cấu trúc cơ bản tương đồng với so sánh tu từ trong tiếng Việt nhưng có những cách sử dụng riêng. Những đặc trưng riêng biệt này có được là do văn hóa và tư duy của người Tày quy định.

5. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn; các mục tiêu kinh tế và mục tiêu khác đã đạt được

Ý nghĩa lí luận: Kết quả nghiên cứu của luận án sẽ góp phần làm sáng rõ thêm một số vấn đề lí thuyết về so sánh, mối quan hệ giữa ngôn ngữ, văn hóa và tư duy được thể hiện qua so sánh trong thành ngữ, tục ngữ, ca dao Tày.

Ý nghĩa thực tiễn: Kết quả nghiên cứu của luận án có thể là nguồn tài liệu tham khảo phục vụ cho việc biên soạn giáo trình, tài liệu tham khảo về đặc điểm thành ngữ, tục ngữ, ca dao Tày nói riêng và ngôn ngữ, văn hóa Tày nói chung. Đồng thời kết quả này có thể áp dụng trong việc dịch thuật từ điển tiếng Việt sang tiếng Tày và ngược lại. Luận án không chỉ có ý nghĩa thiết thực trong lĩnh vực nghiên cứu ngôn ngữ và văn hóa dân tộc Tày mà còn góp phần bảo tồn, giữ gìn và phát triển kho tàng văn hóa phong phú của một cộng đồng dân tộc thiểu số, làm giàu thêm bản sắc văn hóa Việt Nam.

6. Những đề nghị sử dụng các kết quả nghiên cứu của luận án.

Nghiên cứu về so sánh trong thành ngữ, tục ngữ, ca dao dân tộc Tày còn nhiều vấn đề mở cần được xem xét. Trước mắt chúng tôi quan tâm đến một số vấn đề sau: so sánh cấu trúc so sánh trong thành ngữ, tục ngữ, ca dao Tày với các dân tộc thiểu số khác; khảo sát việc sử dụng cấu trúc trong đời sống của đồng bào người Tày; khảo sát đánh giá việc sử dụng cấu trúc so sánh trong các cá thể song ngữ; khảo sát việc sử dụng cấu trúc so sánh theo lứa tuổi, giới tính, theo không gian địa lí...

Thái Nguyên, ngày tháng 09 năm 2020

Xác nhận của người hướng dẫn khoa học

Nghiên cứu sinh

PGS. TS Phạm Văn Hảo

Hà Thị Chuyên

Trưởng khoa

PGS. TS Ngô Thị Thanh Quý